

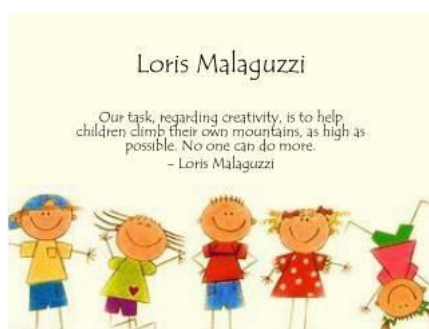
Συνοπτική έκθεση

του έργου Erasmus+

2017-1-EL01-KA101-035643

με τίτλο

«Acquaintance with Reggio Emilia's educational training program»

(Γνωριμία με το εκπαιδευτικό πρόγραμμα εκπαίδευσης του Reggio Emilia)

του 13^{ου} Νηπιαγωγείου Ρεθύμνου

με συμμετέχοντες τις :

Μπαδιεριτάκη Μαρία (Σχολική Σύμβουλο της 69^{ης} και της 19^{ης} Περιφέρειας Π.Α.,
Ν. Ρεθύμνης και Ν. Ηρακλείου)

Φανουργιάκη Άννα (προϊσταμένη και νηπιαγωγό του 13^{ου} νηπιαγωγείου
Ρεθύμνου)

και

Αντωνακοπούλου Στυλιανή (νηπιαγωγό του 13^{ου} νηπιαγωγείου Ρεθύμνου)

6 Νοεμβρίου 2017

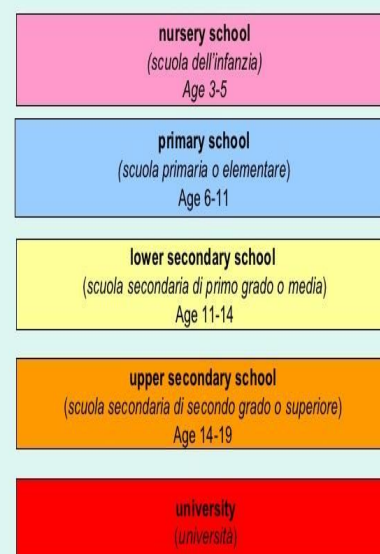
Το πρωί της πρώτης ημέρας της επίσκεψής μας στο Reggio Emilia μας υποδέχτηκε και μας συνόδευσε στα κεντρικά γραφεία του IFOA η κ. Cosetta Soragni. Μας ξενάγησε στους χώρους του κτηρίου και έπειτα μας παρουσίασε αρχικά το έργο του οργανισμού IFOA, ο οποίος δραστηριοποιείται στην εκμάθηση δεξιοτήτων για την εύρεση εργασίας σε νέους, στην επιμόρφωση ενηλίκων και όχι μόνο. Συνοπτικά θα λέγαμε ότι είναι ένας μεγάλος οργανισμός με δίκτυα σε όλο τον κόσμο.

Έπειτα ακολούθησε μια σύντομη παρουσίαση των βαθμίδων εκπαίδευσης του Ιταλικού εκπαιδευτικού συστήματος, το οποίο ξεκινά από 0-3 χρόνων και ολοκληρώνεται στα 19. Οι βαθμίδες που αποτελούν το ιταλικό σχολικό σύστημα είναι:

- Pre Kindergarten schools, 3 μηνών-3 χρόνων (μη υποχρεωτική).
- Pre-Primary school, 3-6 χρόνων (μη υποχρεωτική)
- Primary School, 6-10 χρόνων (υποχρεωτική)
- Lower Secondary school, 11-14 χρόνων (υποχρεωτική)
- Upper Secondary school, 14-16 χρόνων (υποχρεωτική)
- High School diploma, 16-19 χρόνων (μη υποχρεωτική)

ITALIAN SCHOOL STRUCTURE

- Bachelor Degree και Master Diploma ή ITS, 19 και πέρα

Στο τέλος της παρουσίασης έγινε συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων σχετικά με τις αντίστοιχες βαθμίδες στην ελληνική εκπαίδευση.

Ακολούθησε η παρουσίαση της σχολικής συμβούλου 69^{ης} και 19^{ης} Εκπαιδευτικής Περιφέρειας Ν. Ρεθύμνης και Ηρακλείου κ. Μπαδιεριστάκη Μαρίας που επεσήμανε ότι οι βασικές αρχές του Ελληνικού Εκπαιδευτικού συστήματος στην Προσχολική Αγωγή στηρίζονται στο θεμελιωτή του προγράμματος του Reggio Emilia Loris Malaguzzi.

Επίσης αναφέρθηκε στο ρόλο της σχολικής συμβούλου που είναι να παρέχει παιδαγωγική και καθοδηγητική υποστήριξη στις νηπιαγωγούς μέσα από επιμορφώσεις και με την καθημερινή παρουσία της στα νηπιαγωγεία.

Συνέχισαν την παρουσίαση τους οι νηπιαγωγοί Αντωνακοπούλου Στέλλα και Φανουργιάκη Άννα. Έκαναν μια σύντομη και περιεκτική παρουσίαση του τρόπου προσέγγισης και ανάπτυξης ενός εκπαιδευτικού σεναρίου δομημένου με βάση την προσέγγιση του Reggio Emilia - Loris Malaguzzi.

7 Νοεμβρίου 2017

Επίσκεψη στο Cooperative school « La Caravana Modena ». Το σχολείο ανήκει στην κατηγορία «SCULOE PARITARIE» που σημαίνει ότι είναι, όπως υποστηρίζουν, ιδιωτικό όμως ανοιχτό στην κοινωνία και ακολουθεί το πρόγραμμα του Ιταλικού Υπουργείου Παιδείας.

Αρχικά πήρε το λόγο ο διευθυντής του σχολείου Nikolini Giovanni και μας εξήγησε την ιστορία ίδρυσης του σχολείου.

Τη Μέθοδο Διδασκαλίας που ακολουθεί το σχολείο την παρουσίασαν οι κ.κ. Elisabetta Boldrini και η Rossella Temellini.

Η παιδαγωγική μέθοδος που ενστερνίζονται διαμορφώθηκε από τον Sergio Neri παιδαγωγό και σύγχρονο φίλο του Loris Malaguzzi.

Οι βασικές αρχές της μεθόδου που ακολουθούν είναι :

α. Αυτονομία

β. Ελευθερία

γ. Σεβασμός και αναγνώριση της προσωπικότητας του παιδιού. Θεωρούν ότι το παιδί δεν πρέπει να γεμίζει με στείρες γνώσεις αλλά να

εμβαθύνει σε γνώσεις που το ενδιαφέρουν.

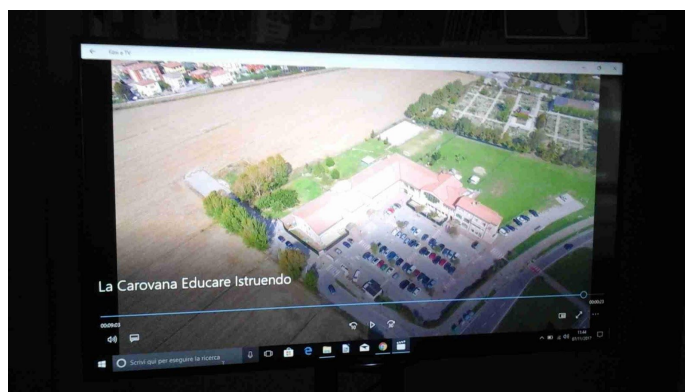
δ. Ο συνδυασμός διαφόρων γνωστικών περιοχών (Γυμναστική, Μουσική, Μαθηματικά κτλ) έχει σαν στόχο να βοηθήσουν το παιδί να αναπτυχθεί σωστά.

ε. Συνεργασία μεταξύ των παιδιών διαφόρων ηλικιών.

Δίνεται επίσης μεγάλη έμφαση στην επαφή του παιδιού με την πραγματικότητα π.χ. βόλτα στο δάσος.

Στη συνέχεια η κ. Elisabetta έδωσε ένα σύντομο σχεδιάγραμμα της δομής μιας διδασκαλίας.

Ακολούθησε γεύμα με παραδοσιακά ιταλικά φαγητά και ελεύθερη ανταλλαγή απόψεων. Με αφορμή τα λεγόμενά μας αναπτύχθηκε μια πολύ ενδιαφέρουσα συζήτηση για :

A. Την εμπλοκή των γονέων στις σχολικές δραστηριότητες.

B. Την ένταξη των παιδιών στην τάξη με ειδικές δυσκολίες (αυτισμό, σύνδρομο down κτλ).

Γ. Κοινά προβλήματα που μας απασχολούν.

Δ. Δίδακτρα των παιδιών

Ε. Σπουδές εκπαιδευτικών

Από μέρος μας τους παρουσιάσαμε την πλατφόρμα e-twinning την οποία δεν γνώριζαν και τους προτείναμε να συνεργαστούμε στο μέλλον σε σχετικά προγράμματα.

Επίσης ξεναγηθήκαμε στους χώρους του σχολείου το οποίο είναι διώροφο και περιτριγυρίζεται από μεγάλες αυλές. Στον κάτω όροφο βρίσκονται οι αίθουσες διδασκαλίας των παιδιών 0 μέχρι και 6 χρόνων, το γραφείο των εκπαιδευτικών, τα εργαστήρια εικαστικών, η βιβλιοθήκη, το

εστιατόριο, η κουζίνα και οι τουαλέτες. Επίσης, υπάρχουν κοινές αίθουσες ψυχοκινητικής δραστηριότητας, που είναι εξοπλισμένες με έπιπλα που μετακινούνται και η διαμόρφωση του χώρου προσαρμόζεται στις εκάστοτε ανάγκες. Υπάρχει διαχωρισμός στις τάξεις των ηλικιών 0-3 ετών και 4-6 ετών.

Μας έκανε εντύπωση ότι οι τάξεις είναι ευρύχωρες με διακριτές

γωνιές, σωστά εξοπλισμένες, ευήλιες με θέα προς το πράσινο. Όλοι οι χώροι, τόσο των τάξεων όσο και οι κοινόι χώροι, είναι διακοσμημένοι με εργασίες των παιδιών, ατομικές και ομαδικές.

Στον πάνω όροφο είναι οι τάξεις του Primary school (6-10ετών) και του Middle School (10-14ετών). Εκεί βρίσκονται

αίθουσες διδασκαλίας, μια μεγάλη αίθουσα ψυχοκίνησης, βιβλιοθήκη

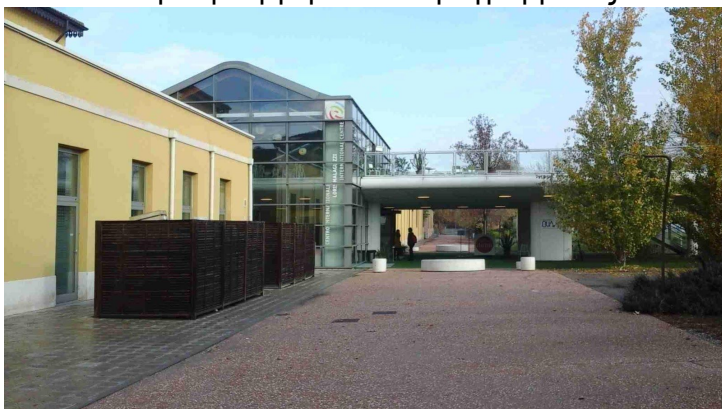
και αίθουσες ειδικής διδασκαλίας. Η διακόσμηση των χώρων είναι λιτή με λίγες εργασίες των παιδιών.

Οι εντυπώσεις που αποκομίσαμε είναι ότι οι χώροι είναι όμορφα διακοσμημένοι με φυσικά και ανακυκλώσιμα υλικά. Φαίνεται ότι δίνεται έμφαση στη φύση. Υπάρχουν πολλά μόντιλ των παιδιών, δημιουργίες με ανακυκλώσιμα υλικά, τέμπερα, φυσικά υλικά,

πίνακες ζωγραφικής των παιδιών εμπνευσμένους από ζωγράφους. Καταλάβαμε ότι δεν δίνεται έμφαση στη διδασκαλία της γραφής αλλά στην εκμάθηση αντίστοιχων δεξιοτήτων (αδρή και λεπτή κινητικότητα). Παρατηρήσαμε ότι δεν υπάρχει γωνιά υπολογιστή μέσα στις τάξεις. Ήταν άμεσα αντιληπτή η έμφαση που δίνεται στην καθαριότητα (ο χώρος μύριζε όμορφα), στην οργάνωση και τον συντονισμό του προσωπικού. Τέλος την ώρα της χαλάρωσης υπήρχε συσκοτισμός και ησυχία σε όλους τους χώρους ενώ ο ξύλινος εξοπλισμός του σχολείου ήταν πολύ προσεγμένος.

8 Νοεμβρίου 2017

Την Τρίτη μέρα του προγράμματος επισκεφτήκαμε το Loris Malaguzzi International Centre, όπου υπεύθυνοι της ξενάγησης μας υποδέχτηκαν στην είσοδο του κτηρίου και μαζί με μια ομάδα από τις Η.Π.Α. μας παρουσίασαν την προσέγγιση Reggio Emilia.

Την παρουσίαση μας την έκανε η κ. Lorella Trancossi, εκπαιδευτικός, με 10ετή πείρα, η οποία και επιμορφώνει εκπαιδευτικούς στην προσέγγιση αυτή. Ξεκίνησε την παρουσίαση τονίζοντας κάποια βασικά σημεία της προσέγγισης όπως : οι διαπροσωπικές σχέσεις, το περιβάλλον, η κατανόηση του άλλου, η αξία της πολυδιάστατης γνώσης και εμπειρίας, η δόμηση της μάθησης. Μας τόνισε ότι το Ινστιτούτο είναι ανοιχτό σε όλους και ότι η αναδόμηση του κτηρίου και η αρχιτεκτονική του είναι συνυφασμένες με τη φιλοσοφία της προσέγγισης.

Βασικά χαρακτηριστικά της προσέγγισης από δύο απόψεις είναι

- 1^ο ότι τα σχολεία είναι πειραματικά –ερευνητικά στα οποία μπορούν να έχουν πρόσβαση σε αυτά όλες οι οικογένειες και
- 2^ο δεν είναι μέθοδος αλλά προσέγγιση.

Στην συνέχεια εξήγησε τι εννοεί με τον όρο προσέγγιση: “Είναι προσέγγιση γιατί πρέπει συνεχώς να υπάρχει επαφή με την πραγματικότητα, να παρακολουθούνται οι εξελίξεις π.χ. πολιτιστικές, οικονομικές, δημογραφικές και έτσι να προσαρμόζεται σε αυτές η προσέγγιση”.

Η αυθεντικότητα της ιδέας έγκειται στο ότι η κοινωνία νιώθει ότι της ανήκει το σχολείο και έχει δεσμούς με αυτό. Είναι σημαντική η συμμετοχή της κοινωνίας στο σχολείο αλλά το βασικό ερώτημα πρέπει να είναι : όχι μόνο τι μπορεί να κάνει η κοινωνία (πόλη –δήμος) για τα παιδιά, αλλά και τα παιδιά τι μπορούν να κάνουν για την κοινωνία. Στο τέλος, μας τόνισε ότι, σύμφωνα με την προσέγγιση, η έρευνα είναι στα χέρια των παιδιών και δεν γίνεται στα εργαστήρια αλλά από τα παιδιά και τους δασκάλους κάθε μέρα στα σχολεία. Η χαρά της μάθησης

ανήκει σε όλους και ότι μιλάμε για μάθηση και όχι για εκπαίδευση.

Ακολούθησε προβολή ενός βίντεο στο οποίο παρουσιάζεται ένα project που κάνουν πολύ συχνά τα παιδιά του Ρέτζιο Εμίλια.

Στη συνέχεια η κ. Lorella μίλησε για την οργάνωση του σχολείου. Καταρχήν τα παιδιά είναι χωρισμένα κατά ηλικιακές ομάδες από 0-6 ετών, αλλά μερικές φορές συνεργάζονται και παιδιά διαφορετικών ηλικιών (π.χ. τα 3χρονα με τα 6χρονα αλλά και με τα παιδιά του Δημοτικού σχολείου).

Η ομιλήτρια συνέχισε με την παρουσίαση του ωρολόγιου προγράμματος και τη δομή των τάξεων. Το κυρίως πρόγραμμα είναι διαρκεί από τις 8.00π.μ μέχρι τις 4.00 μ.μ και ισχύει για όλες τις ηλικίες. Οι γονείς όμως μπορούν να πηγαίνουν τα παιδιά τους στις 7.30π.μ. (υπό ειδικές συνθήκες π.χ. εργαζόμενοι) και να τα παίρνουν στις 6.20μ.μ.

Υπάρχει 1 atelierista (Ο ατελιερίστ είναι ένας ειδικός δάσκαλος, σε κάθε σχολείο, που δουλεύει με τα παιδιά όταν έρχονται στο ατελιέ του) και συνεργάτες που βοηθούν π.χ. μάγειρας, βοηθοί. Τα προσόντα που πρέπει να έχουν οι εκπαιδευτικοί είναι 3χρονη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση και να έχουν πτυχίο. Δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στο τι είναι το ατελιέ. Δεν είναι εργαστήριο που διδάσκεται η τέχνη αλλά εκεί δίνεται η δυνατότητα στο παιδί να πειραματιστεί.

Συνοπτικά θα λέγαμε ότι η παρουσίαση αφορούσε τόσο την φιλοσοφία της προσέγγισης και τις παιδαγωγικές αρχές που τη διέπουν όσο και τον τρόπο που οργανώνονται οι τάξεις και το μάθημα, οι σχέσεις των εκπαιδευτικών μεταξύ τους αλλά

και με την κοινωνία.

Workshop στο Reminda Atelie

Το απόγευμα της ίδιας μέρας και ύστερα από ένα ολιγόωρο διάλειμμα

παρακολουθήσαμε μια παρουσίαση σχετικά με τη δράση του Ινστιτούτου επανομαζόμενη Remida.

Η Remida είναι μια οργάνωση όπου σε συνεργασία με την εταιρία νερού και αερίου IREN συλλέγουν «χρήσιμα σκουπίδια» από την ευρύτερη περιοχή του Ρέτζιο. Η ιδέα αυτή γεννήθηκε πριν 20 χρόνια και η κύρια φιλοσοφία είναι ότι μπορούμε να βρούμε θησαυρούς μέσα στα σκουπίδια και είναι σύμφωνη με την οικολογική συνείδηση. Έτσι λοιπόν συνδυάζεται η ανακύκλωση με την εκπαίδευση. Στην ουσία η Remida είναι ένα κέντρο όπου γίνεται πνευματική ανακύκλωση των σκουπιδιών. Τι εννοούν με αυτό; ” Ότι οι άνθρωποι της Remida πρέπει να καταθέσουν τις σκέψεις, τις ιδέες, τη δημιουργικότητά τους και τη φαντασία τους για να βρουν νέους τρόπους επαναχρησιμοποίησης των σκουπιδιών”.

Τα σχολεία και ο Δήμος υποστηρίζουν το έργο της Remida με εκθέσεις όπου παρουσιάζεται η δουλειά των σχολείων στην ευρύτερη κοινωνία. Σκοπός είναι να διδαχτεί και ο υπόλοιπος κόσμος να είναι προσεχτικός και υπεύθυνος με τα

σκουπίδια. Γίνονται μάλιστα και σχετικές επιμορφώσεις σχετικά με τη χρήση των σκουπιδιών στους πολίτες. Έχει θεσμοθετηθεί ακόμα και η Remida day, κατά τη οποία γίνεται η παρουσίαση του έργου της Remida. Τη μέρα αυτή η επισκεψιμότητα της έκθεσης φτάνει τις 15.000 ανθρώπους.

9 Νοεμβρίου 2017

Επισκεφτήκαμε το ένα από τα 5 ατελιέ που υπάρχουν στο Κέντρο όπου μας υποδέχτηκαν οι κ.κ. Isabella Meninno, atelierista και η Amalia Vigilante, atelierista. Το

ατελιέ περιλαμβάνει 2 πολύ μεγάλες αίθουσες. Στην πρώτη αίθουσα φιλοξενείται η έκθεση ενός κοινού project 15 σχολείων με θέμα τη “φύση”. Στην δεύτερη αίθουσα ο χώρος ήταν συσκοτισμένος και παρουσιάζονταν, με ψηφιακά μέσα, δραστηριότητες που εμπλέκονταν οι επιμορφούμενοι. Ήταν συνδυασμός φυσικών υλικών και τεχνολογίας.

Κατά τη διάρκεια της ξενάγησης συζητήθηκαν διάφορα σχετικά θέματα με τη φύση, τη χρήση και το σκοπό ενός «Ατελιέ».

Η ερώτηση που τίθεται είναι “πώς συνδυάζονται όλα αυτά τα υλικά και τα μέσα; Μπορεί το παιδί να χρησιμοποιεί ένα εργαλείο ή πολλά;”. Μας απαντήθηκε ότι σκοπός δεν είναι τα παιδιά να διδαχτούν τη χρήση των μέσων αλλά που αυτά χρειάζονται. Συζητήσαμε για το ρόλο του εκπαιδευτικού και του ατελιερίστα, για το πώς

αποφασίζεται το θέμα που θα ασχοληθούν τα παιδιά, για το πώς εμπλέκονται οι διάφορες μαθησιακές περιοχές, για το χρόνο που διαρκεί ένα θέμα και για τον τρόπο καταγραφής των δράσεων των παιδιών.

Μετά μας δόθηκε ο χρόνος να περιηγηθούμε στα υπόλοιπα 4 ατελιέ τα οποία είχαν πάρα πολλά υλικά δίνοντας πολλά ερεθίσματα στους επιμορφούμενους. Υπήρχαν τεράστιοι χώροι με μεγάλα τραπέζια, πάγκους εργασίας πάνω στους οποίους ήταν ταξινομημένη μια τεράστια ποικιλία υλικών.

Αίθουσα αρχειακού υλικού

Μετά από ένα μικρό διάλειμμα επισκεφτήκαμε και ξεναγηθήκαμε στην αίθουσα του αρχειακού υλικού του κέντρου μας όπου μας υποδέχτηκε η κ. Andonella Davci.

Μας εξήγησε ότι στα τέλη

της δεκαετίας του 80' δημιουργήθηκε η ανάγκη να βρουν κάποιο μέρος να φυλαχτεί το υλικό που είχε παραχθεί όλα αυτά τα χρόνια από τα σχολεία. Έτσι έγινε η πρώτη συγκέντρωση και ταξινόμηση υλικού. Στη συνέχεια η έκθεση ταξίδεψε σε όλο τον κόσμο. Από το 2006 μετακόμισαν στο σημερινό χώρο που βρίσκεται στο International Centre. Η αίθουσα αρχειακού υλικού είναι και χώρος επιμόρφωσης, έχει βιβλιοθήκη, που είναι ανοιχτή μόνο στους εκπαιδευτικούς των σχολείων που ακολουθούν την προσέγγιση και σημείο συνάντησης για να συζητούν οι εκπαιδευτικοί των σχολείων. Το γραφείο του αρχείου συνδέεται και με άλλες δομές της πόλης (θέατρο, βιβλιοθήκη).

Σημειώνουμε ότι υπάρχει ειδική συρταριέρα όπου φυλάσσονται τα έργα των σχολείων προηγούμενων ετών και ένα ξεχωριστό ράφι όπου τα σχολεία εκθέτουν τις πρόσφατα δημοσιευμένες εργασίες τους και ένα ακόμη με της τρέχουσας χρονιάς. Πιο συγκεκριμένα το project που υλοποιείται αυτή τη χρονιά (2017-2018) είναι το "PIAZZA –PIAZZA" και αναφέρεται στο πως αλλάζει μέσα

στο χρόνο ο συγκεκριμένος χώρος κάθε σχολείου. Piazza είναι ο κεντρικός κοινόχρηστος χώρος κάθε σχολείου.

Συνάντηση με την κ.Lorella Trancossi

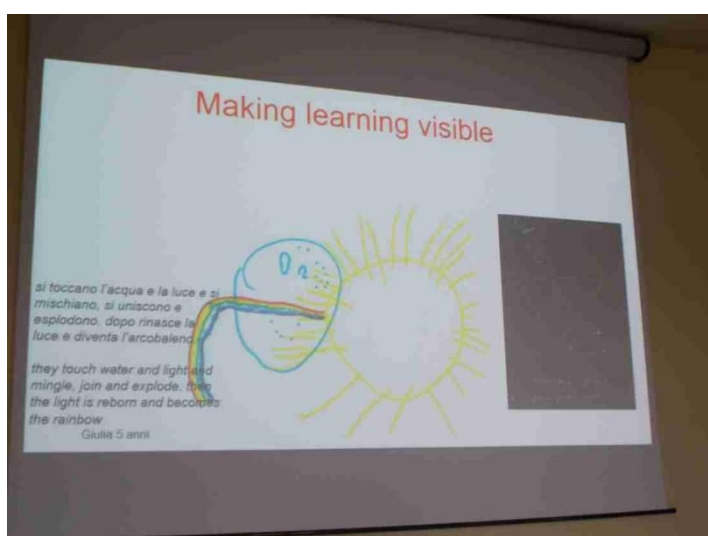
Νωρίς το απόγευμα της ίδιας μέρας η κ. Lorella μας υποδέχτηκε σε μια συνεδριακή αίθουσα και είχαμε μια δώωρη επιμορφωτική συζήτηση μαζί της. Στην αίθουσα παραβρίσκονταν οι κ.κ.: Lorella Trancossi, Cosseta Soragni, η Σχολική Σύμβουλος κ. Μπαδιεριτάκη Μαρία και οι νηπιαγωγοί του 13ου νηπιαγωγείου Ρεθύμνου Αντωνακοπούλου Στέλλα και Φανουργιάκη Άννα.

Αξίζει να αναφέρουμε ότι η συνάντηση έγινε αποκλειστικά για εμάς. Η Κ. Lorella μας παρουσίασε ενδεικτικά project που πραγματοποιήθηκαν σε κάποια νηπιαγωγεία της προσέγγισης και

συζητήσαμε διεξοδικά για αυτά.

Μερικά από τα σημεία που προσεγγίσαμε ήταν :

- πως ο εκπαιδευτικός πρέπει να προσεγγίσει, να ερμηνεύσει την απόπειρα των παιδιών να κατανοήσουν τα φυσικά φαινόμενα. Ο δάσκαλος πρέπει να γνωρίζει τη θεωρία για να μπορεί έτσι να βοηθήσει το παιδί στην προσπάθεια αυτή.

- πως ο εκπαιδευτικός αντιμετωπίζει τα παιδιά όταν έχουν απορίες. Συνηθίζεται, στο τέλος της ημέρας, να κάθονται όλοι μαζί στο χώρο της ολομέλειας και να συζητούν πως πέρασαν, τι έκαναν και να θέτουν ερωτήσεις στο δάσκαλο για να τα βοηθήσει. Ο δάσκαλος είναι ο συντονιστής της συζήτησης των παιδιών.
- πως γίνεται η καταγραφή του έργου.
- πως να οργανώνεται το περιβάλλον με τέτοιο τρόπο ώστε τα παιδιά να μπορούν να λειτουργούν αυτόνομα και σε μικρές ομάδες, ώστε να προωθείται η αυτενέργεια των παιδιών.
- πως επικοινωνούν και συνεργάζονται με τους γονείς.

Αργά το ίδιο απόγευμα μαζί με μια ομάδα Αμερικανών και μια ομάδα Γιαπωνέζων μεταφερθήκαμε σε νηπιαγωγείο της πόλης που εφαρμόζει την προσέγγιση Malaguzzi. Το σχολείο ονομάζεται "Iqbal Masih. Infant-Toddler centers". Απογοητευτήκαμε όμως και μας έκανε αρνητική εντύπωση το γεγονός ότι απαγορευόταν να βγάλουμε φωτογραφίες ακόμα και κοντινές σε υλικά. Γενικά μας επέτρεψαν να περιηγηθούμε στους χώρους αλλά με επίβλεψη.

Κάναμε όμως μια λίστα όπου προσπαθήσαμε να καταγράψουμε όσο πιο πολλά υλικά είδαμε.

Γωνιές	Υλικά
Μαγαζάκι	Διαφόρων ειδών ζυγαριές

Μαθηματικών	Lego, Κουτιά με τράπουλες, κάρτες Uno, αριθμοί σε καρτέλες σε διαφορετικό μέγεθος και με διαφορετική γραμματοσειρά, ντόμινο, ζάρια διαφόρων μεγεθών κτλ
Παζλ	Χαρτόνια σε διάφορα χρώματα, πάχη και μεγέθη, σφραγίδες κτλ
Κατασκευών με ανακυκλώσιμα υλικά	Ράδιο, ρολόι Μόμπιλ με εργασίες των παιδιών ατομικές και ομαδικές π.χ. πλαστικοποιημένες εργασίες με κλωστές 2 με 3 ομαδικές εργασίες σε κάθε τάξη
Φυσικού υλικού (ξερά κλαδιά, φύλλα)	
Βιβλιοθήκη με ξύλινο τραπέζακι και καρεκλάκια	
Συρταροθήκη με συρτάρι για κάθε παιδί με τη φωτογραφία του	
Mail box	
Κουτιά παπουτσιών με φωτογραφίες όπως οι συρταροθήκες για να φυλάσσονται οι εργασίες των παιδιών	
Υπολογιστής, εκτυπωτής, σκάνερ, λάπτοπ και βιντεοπροβολέας	

Τραπεζάκι εσωτερικού φωτισμού με άμμο και χωρίς άμμο	
Κουκλόσπιτο	
Γωνιά μεταμπίεσης που ήταν στον διάδρομο	
Σπιτάκι με καθρέπτες	

10 Νοεμβρίου 2017

Την πέμπτη μέρα του προγράμματος επισκεφτήκαμε το σχολείο pre primary school Scuola dell'Infanzia Steiner-Waldorf di Reggio Emilia. Η κ. Silvana Minari μας

υποδέχτηκε στο σχολείο του Steiner-Waldorf και μας εξήγησε τη φιλοσοφία και την παιδαγωγική μεθοδολογία του σχολείου αλλά και το πώς είναι οργανωμένο.

Όσον αφορά την παιδαγωγική του Steiner το παιδί είναι στο κέντρο. Αρχή της ύπαρξης του παιδιού θεωρείται η εμβρυακή ηλικία. Μετά τη γέννηση του παιδιού η παιδαγωγική που δίνεται σε αυτό είναι ανάλογα με την ηλικία του.

Μας έκανε φοβερή εντύπωση, και από αυτά που παρατηρήσαμε και από αυτά που μας είπε η κ.Silvana, ότι σε αυτό το νηπιαγωγείο δεν διδάσκουν κάποιες γνωστικές περιοχές π.χ. Γλώσσα. Δεν υπάρχουν βιβλία στις τάξεις τους. Αυτό που προέχει για την ηλικία των 3-7 είναι να φροντίσουν το σώμα τους και βασικό μέσο για να επιτευχθεί αυτό είναι ο ρυθμός. Όσον αφορά τις δραστηριότητες που κάνουν στο σχολείο υπάρχει εναλλαγή μεταξύ των “πολύ” ελεύθερων και των πιο οργανωμένων δραστηριοτήτων. Η κ. Silvana μας εξήγησε ότι δεν υπάρχει ατελιέ όπως στα νηπιαγωγεία Malaguzzi. Το δικό τους ατελιέ είναι το ελεύθερο παιγνίδι Αυτό το ρυθμό ζητούν να τον ακολουθούν και οι γονείς στο σπίτι καθώς είναι πολύ σημαντικό για αυτή τη παιδαγωγική μέθοδο να πιστεύουν και οι γονείς την ίδια ακριβώς φιλοσοφία.

Άλλα σημαντικά σημεία της μεθόδου είναι ότι είναι σημαντικό για το μάθημα να δημιουργείται η κατάλληλη ατμόσφαιρα που να προκαλεί την έντονη συναισθηματική εμπλοκή του παιδιού. Δίνουν μεγάλη έμφαση στον τρόπο που θα αφηγηθεί ο εκπαιδευτικός μια ιστορία και τα παιδιά μπορεί να τη δραματοποιήσουν. Γι αυτό άλλωστε δεν επιλέγουν να διαβάζουν έτοιμες ιστορίες για να μην χαλάσουν αυτή την πνευματικότητα (μαγεία).

Η επίσκεψή μας ολοκληρώθηκε με μια σύντομη ξενάγηση στους χώρους του σχολείου.

Αφού ευχαριστήσαμε την δασκάλα του σχολείου που μας φιλοξένησε πήγαμε σε ένα κοντινό καφενείο όπου και συμπληρώσαμε ένα ανώνυμο ερωτηματολόγιο που μας

έδωσε η εκπρόσωπος του IFOA σχετικά με την οργάνωση του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού προγράμματος που υλοποιήσαμε.

Έτσι ολοκληρώθηκε η πολύ εποικοδομητική και άκρως ενδιαφέρουσα επίσκεψή μας και γνωριμία με την εκπαιδευτική προσέγγιση του Reggio Emilia και όχι μόνο.